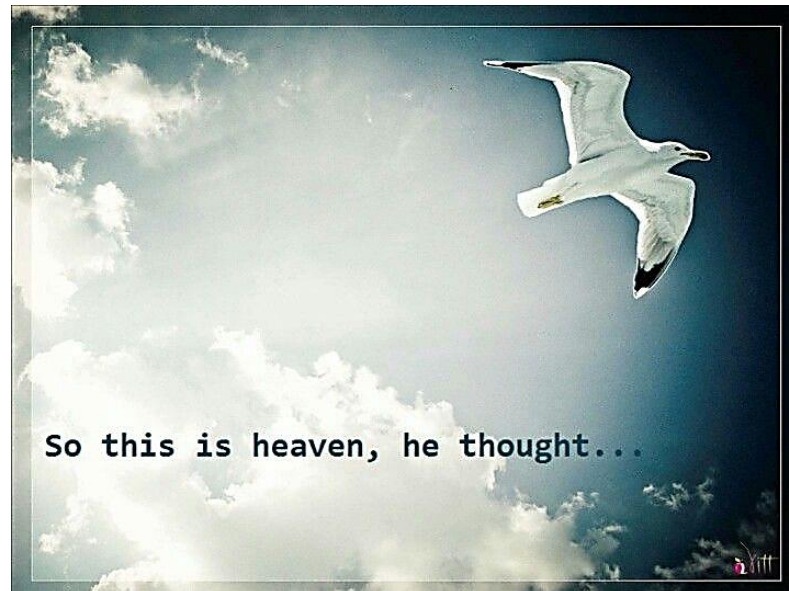

DRUGI DIO

"Ovo je, dakle, nebo", pomisli i licem mu preleti osmijeh.

Nije bilo baš dolično razglabati o nebu u trenutku kad se približavao njegovim dverima. Napuštajući Zemlju i njene oblake, leteći s dva blistava galeba pored sebe, primijeti da i njegovo tijelo postaje sjajno poput njihovih. Istina, još je bio onaj isti mladi galeb Jonathan kakav je oduvijek bio ispod zlaćanih očiju, samo mu se vanjski lik izmijenio. Tijelo kao da je ostalo galeblje, ali je sada moglo letjeti mnogo bolje nego ikad prije.

"Tako," mislio je, "sad ću s upola manje truda postići dvostruku brzinu, dvostruko veći uspjeh od onog na Zemlji u svojim najboljim danima!"

Perje mu je blistalo poput brilijanata, a krila su mu bila poput savršeno glatkih pločica uglaćanog srebra. Oduševljeno poče proučavati i ispitivati snagu svojih novih krila. Pri brzini od dvjesto sadamdeset pet kilometara na sat osjeti da se približava najvećoj brzini koju je ikad postigao u horizontalnom letenju. Pri brzini od petsto pet kilometara shvati da leti najbrže što može, pa ipak bijaše malko razočaran. Znači da

je i njegovo novo tijelo ograničeno. Iako je premašio svoj raniji rekord u horizontalnom letenju, znao je da bi iziskivalo velik napor da ga obori.

"Na nebu," pomisli, "ne bi trebalo biti ograničenja."

Oblaci se razmaknuše a pratioci mu doviknuše:

– Sretno sletio, Jonathane – i nestadoše.

Letio je iznad mora, prema razvedenoj obali. Nekolicina galebova povremeno je uzlijetalo s hridi. Dalje, prema sjeveru, na samom horizontu, letjelo je još nekoliko galebova. Novi prizori, nove misli, nova pitanja. Zašto je tako malo galebova? Nebo bi moralo vrvjeti od galebova! Zašto sam odjednom ovako umoran? Galebovi ne bi smjeli ovdje biti pospani i umorni. Gdje li je to već čuo? Sjećanja iz života sa Zemlje polako su blijedjela. Dakako, ondje je naučio mnogo toga, ali su mu se pojedinosti nekako izmiješale – sjećao se mutno kako su se borili za hranu i kako je bio protjeran. Desetak galebova doleti s obale da ga pozdravi, ali nijedan ne progovori ni riječi. Samo osjeti da mu je ovo novi dom i da je dobrodošao. Bio je to za njega velik dan, ali se izlaska sunca više nije sjećao. Skrene prema obali udarajući krilima da bi se načas zaustavio, a zatim se lagano spusti na pješčani žal.

I drugi su galebovi sletjeli, ali ni jedan nije zamahnuo ni jednim percem svojih krila. Njihali su se na vjetru široko ispruženih sjajnih krila, a onda nekako čudno promijenili nagib perja, sve dok se ne zaustaviše, a u istom času dodirnuše tlo

nogama. Bila je to začudna vještina, ali je Jonathan bio suviše umoran da i sam pokuša. Čučeci na obali, i dalje bez riječi, zaspi. Slijedećih dana Jonathan shvati da ovdje može naučiti o letu isto onoliko koliko i u životu što ga je ostavio za sobom. Samo na drugi način. Ovdje su galebovi mislili kao i on. Svaki od njih smatrao je najvažnijim u životu doseći i dotaknuti savršenstvo u onome što su najviše voljeli – u letenju. Te veličanstvene ptice provodile su sate i sate uvježbavajući letove i usavršavajući akrobatiku u zraku.

Dugo Jonathan nije mislio na svijet iz kojeg je stigao, svijet u kojem je njegovo jato živjelo gluho i slijepo za ljepotu i radost letenja, upotrebljavajući krila samo za borbu i traženje hrane. Ipak bi ga se kadikad sjetio, makar na trenutak. Sjetio ga se i jednog jutra, dok se sa svojim instruktorom odmarao na žalu, nakon uvježbavanja valjka na razdjela iz leđnog položaja.

– Gdje su ostali, Sullivane? – upita ga nijemo, služeći se već sasvim lako telepatskim sporazumijevanjem kakvim su se ovi galebovi služili umjesto kriještanja i kričanja.

– Zašto nas nema više? Ondje odakle sam došao bilo je...

– ...na tisuće galebova. Da, znam. – Sullivan kimne glavom.

– Odgovor je u tome što si ti, Jonathane, rijetka ptica, jedan među tisućama galebova. Svi smo mi prevalili dug put dok nismo stigli ovamo. Prelazili smo iz jednog svijeta u drugi, koji se nije mnogo razlikovao od prijašnjeg, zaboravljajući odmah odakle smo stigli, ne razmišljajući kamo hrlimo, ne misleći na sutra. Znaš li koliko smo života preživjeli dok nismo shvatili da nam se život ne sastoji samo od hrane, borbe i premoći u jatu? Tisuću života, Jone, deset tisuća! Pa još stotinu života dok nismo naslutili da postoji nešto što se zove savršenstvo, a onda još stotinu života dok nismo naučili da je svrha življenja u tome da otkrijemo to savršenstvo i da ga pokažemo drugima. Sada, naravno, vrijedi jednako pravilo za sve nas: biramo svoj idući svijet prema onom što smo naučili u ovom. Ne naučiš li ništa, idući ti je život jednak sadašnjem, ista ograničenja i iste poteškoće koje treba nadvladati.

On raširi krila i okrene se prema vjetru.

– Ali ti, Jone – proslijedi – ti si naučio sve odjednom i nisi morao proživjeti tisuću života da bi stupio u ovaj život.

Već idućeg trenutka ponovo su uzletjeli i nastavili vježbati. Izvedba valjka na razdjele u formaciji bila je neobično teška jer, dok je letio na leđima, morao je činiti sve naopačke od onoga što je činio njegov nastavnik.

– Pokušajmo još jednom – ponavljao je Sullivan. – Pokušajmo još jednom. – Na kraju reče: – Dobro. – I tada stadoše uvježbavati vanjsku petlju.

Jedne večeri galebovi koji nisu pošli na noćno letenje ležali su na pijesku, zamišljeni. Jonathan prikupi hrabrost i priđe starješini koji je, kako mu netko reče, imao uskoro napustiti ovaj svijet.

– Čjang... – oslovi ga plašljivo. Stari ga galeb blago pogleda.

– Što je, sinko?

Starješina je s vremenom postajao bio sve snažniji pa je sada letio bolje od bilo kojeg galeba iz jata, jer je savladao sve vještine koje su drugi galebovi tek učili.

– Čjang, ovo nije nebo, zar ne?

Starješina se nasmiješi na mjesečini.

– Ti još učiš, Jonathane – reče naposljetku.

– Što će biti poslije ovoga? Kamo idemo? Zar nebo uopće postoji?

– Ne, Jonathane, ne postoji. Nebo nije ni mjesto ni vrijeme. Nebo je savršenstvo. – Zastane na trenutak pa reče: – Ti letiš veoma brzo, je li?

– Pa... uživam u brzini – odgovori Jonathan, iznenađen, ali ponosan što je starješina to zapazio.

– Dodirnut ćeš nebo, Jonathane, kad dosegneš savršenu brzinu. To ne znači letjeti tisuću kilometara na sat, ni milijun, niti letjeti brzinom svjetlosti. Jer, svaki je

broj ograničen, a savršenstvo nema granica. Savršena brzina, dijete moje, znači biti ondje. Iznenada Čjang nestane, a u idućem trenu pojavi se uz sam rub vode, dvadesetak koraka dalje. Onda se ponovo izgubi, ali se začas nađe pokraj Jonathanova ramena.

– To me zabavlja – reče.

Jonathan se zbudio. Zaboravio ga je upitati za nebo.

– Kako to postižeš? Kako se tada osjećaš? Možeš li daleko stići?

– Možeš otići bilo kamo i bilo kada, samo ako želiš – objasni mu starješina. – Ja sam bio gdje god i kad god sam poželio. – Pogleda preko mora. – Čudno je to. Galebovi koji prezru savršenstvo radi putovanja, putuju polako i nikad ne stignu na odredište. Oni koji se odreknu putovanja radi savršenstva, mogu stići svuda, u tren oka. Zapamti, Jonathane! Nebo nije ni mjesto ni vrijeme, jer su i mjesto i vrijeme beznačajni. Nebo je ...

– Možeš li me naučiti da tako letim?

Jonathan zadrhti pri pomisli da će naučiti nešto novo.

– Dakako, ako želiš.

– Želim. Kad bismo mogli početi?

– Odmah, ako hoćeš.

– Želim naučiti tako letjeti – ponovi Jonathan, a oči mu se zasjaše čudnim sjajem.

– Reci mi što moram uraditi.

Čjang je polagano govorio i pomno promatrao mladog galeba.

– Da bi odletio bilo kamo brzinom misli – reče – moraš početi od spoznaje da si već stigao na željeno mjesto...

Po Čjangovim riječima, stvar je u tome da se oslobodiš osjećaja da si sputan ograničenim tijelom kojem je raspon krila metar i pet centimetara i da su ti mogućnosti točno određene. Stvar je u tome da znaš da je tvoja prava priroda, savršena kao i neispisan broj, istovremeno svagdje u vremenu i prostoru. Jonathan je revno vježbao, od rana jutra prije izlaska sunca pa do poslije ponoći. Uza sav napor, nije naučio ama baš ništa novo.

– Ostavi se vjere – Čjang mu je ponavljao. – Vjera ti nije trebala dok si učio letjeti, ne treba ti ni sada, kad želiš shvatiti što je letenje. To je jedno te isto. Pokušaj ponovo...

A onda, jednog dana, dok je zatvorenih očiju stajao na obali, koncentrirajući se, Jonathan iznenada shvati što mu je Čjang govorio.

– Pa, to je istina! Ja jesam savršeni galeb, bez ograničenja. – Osjeti svu silinu sreće.

– Bravo – reče Čjang s prizvukom pobjede u glasu. Jonathan otvori oči. Stajao je sam sa starješinom na potpuno nepoznatoj obali – drveće se pružalo sve do ruba vode, a dva žuta sunca blizanca plovila su nebom.

– Konačno si shvatio – reče Čjang – ali još moraš usavršiti tu vještinu...

– Gdje smo? – iznenadi se Jonathan.

Potpuno ravnodušan prema novoj okolini, starješina otkloni to pitanje.

– Očito na nekoj planeti sa zelenim nebom i s dvije zvijezde umjesto sunca.

Jonathan klikne od sreće i oglasi se prvi put otkako je napustio Zemlju.

– Upalilo je!

– Naravno da je upalilo, Jone – objasni mu Čjang. – Uvijek uspijemo kad znamo što činimo. Nego, da se vratimo na tvoju vještinu.

Kad su se vratili, bio je već pao mrak. Ostali su galebovi pratili Jonathana zlaćanim očima punim strahopoštovanja, jer su ga vidjeli kako je nestao iz svijeta u kojem je bio prikovan tako dugo. Šutke je primio njihove čestitke, a onda reče:

– Ja sam novajlija! Početnik! Moram još mnogo toga naučiti od vas!

– Ne bih se složio, Jone – prekine ga Sullivan koji je stajao pokraj njega. – Ti učiš bez straha, kao ni jedan od svih galebova koje sam vidio u deset tisuća godina.

Jato naglo utihne, a Jonathan se promeškolji od neugodnosti.

– Možemo početi od vremena, ako želiš – obrati mu se Čjang – i vježbati let u prošlost i budućnost. Tek nakon toga bit ćeš spreman da naučiš ono najteže, najmoćnije, ali i najzgodnije. Tada ćeš moći uzletjeti i spoznati smisao dobrote i ljubavi.

Prošlo je mjesec dana, možda i više. Jonathan je neobično brzo napredovao. Još dok je učio bio iz vlastitog iskustva, bio je dobar i brz učenik, a sad, kad ga je podučavao starješina glavom, učio je i pamtio kao kakav aerodinamični pernati računar. A onda, jednog dana, Čjanga nestane. Sa svima je tiho porazgovarao, savjetovao im da ne napuste učenje, vježbanje i nastojanje da spoznaju više o savršenom nevidljivom načelu života. Dok je govorio, perje mu je postajalo sve sjajnije i sjajnije, a na kraju je postalo tako blistavo da ga nijedan galeb nije više mogao gledati.

- Jonathane – odjeknuše njegove posljednje riječi – proučavaj i dalje ljubav!

Kad su ponovo otvorili oči, Čjanga više nije bilo.

Kako su dani prolazili, Jonathan je sve češće mislio na Zemlju s koje je bio došao. Da je ondje znao samo desetinu, samo stoti dio onoga što je ovdje naučio, koliko bi mu život više značio! Stajao je na pijesku razmišljajući postoji li možda ondje dolje galeb koji pokušava svladati ograničenja i otkriti smisao letenja izvan uobičajenog prikupljanja mrvica kruha sa brodica. Možda su prognali još nekoga zato što je rekao istinu jatu u lice. I što je Jonathan dulje vježbao kako da bude dobar, i što je više proučavao pravu prirodu ljubavi, to je više težio da se vrati na Zemlju. Iako je njegova prošlost bila ispunjena samoćom, bio je stvoren da postane učitelj, te je i svoju ljubav iskazivao tako što je htio prenijeti djelić istine, koju je spoznao, galebu koji bi pokazao makar samo želju da tu istinu i sam spozna.

Sullivan, koji je umio letjeti kao u mislima, te je i druge tome učio, izrazi mu svoju sumnju:

- Jone, ti si nekad bio izopćenik. Zar misliš da će te ptice tvoga jata htjeti saslušati? Znaš li za onu uzrečicu: Onaj tko leti najviše vidi najdalje. Galebovi koje si napustio čuče na zemlji, kriče i bore se među sobom. Oni su tisuću kilometara udaljeni od neba – a ti bi htio da ga odande vide! Jone, pa oni ne mogu vidjeti ni vrškove svojih krila! Ostani ovdje! Pomozi novim galebovima, onima koji su dovoljno visoko da vide ono što im želiš pokazati.

Utihne načas, pa nastavi:

- Što bi bilo da se Čjang vratio u svoje prijašnje svjetove? Što bi danas bilo s tobom?

Posljednje pitanje ga uvjeri da Sullivan ima pravo. Galeb koji leti najviše vidi najdalje. Jonathan je ostao i radio s pridošlicama koji su svi odreda bili pametni i brzo učili. Ali pomisao da ondje dolje, na Zemlji, ipak postoji jedan ili dva galeba koji bi

mogli sve to naučiti, nije ga nikako napuštala. Koliko bi tek on bio naučio da mu je Čjang došao onog dana kad je bio izopćen iz jata!

– Sully, moram se vratiti – reče naposljetku. – Tvoji učenici vrlo dobro napreduju. Oni će ti pomoći oko pridošlica. Sullivan uzdahne, ali mu se ne usprotivi.

– Nedostajat ćeš mi, Jonathane – samo reče.

– Sully, zaboga – obrati mu se Jonathan prijekorno – ne budi budalast! Što mi to svakodnevno uvježbavamo? Kad bi naše prijateljstvo ovisilo o vremenu i prostoru, onda bismo, svladavši vrijeme i prostor, upropastili i naše bratstvo! Svladamo li prostor, ostaje nam samo Ovdje. Svladamo li vrijeme, ostaje nam samo Sada. Zar ne misliš da ćemo se na tom putu, između Sada i Ovdje, ipak povremeno sretati?

Galeb Sullivan se i nehotice nasmija.

– Ti luda ptico – reče blago. – Ako je itko kadar pokazati nekom dolje na zemlji kako se može vidjeti na tisuću kilometara, onda je to galeb Jonathan Livingston.

Zagleda se u pijesak.

– Zbogom, Jone, prijatelju moj!

– Zbogom, Sully! Do viđenja.

Tim riječima se Jonathan oprosti i prenese u mislima među veliko jato galebova, na obalu nekog drugog vremena, i shvati s uvježbanom lakoćom da nije samo kost i perje, već ničim neograničen, savršen simbol slobode i leta.

Galeb Fletcher Lynd bio je još posve mlad, ali je već znao da jato nije nikad nikog tako oštro i nepravedno kaznilo kao njega.

"Baš me briga što pričaju," mislio je ljutito, a pogled mu se sve više zamučivao dok se primicao Dalekim Hridima.

"Kao da letjeti znači samo mlatarati krilima od jednog mjesta do drugog! To... to... može svaki komarac! Napraviš jedan mali valjak-bure oko starješine, onako od šale, a oni te izopće iz jata! Zar su slijepi? Zar baš ništa ne vide? Zar nikako ne mogu shvatiti kakvo će to biti slavlje kad zaista naučimo letjeti?" "Baš me briga što misle. Pokazat ću ja njima što znači letjeti. Bit ću pravi prognanik, ako baš tako žele. A poslije će im biti žao..."

U glavi mu odjekne nečiji glas, koji je bio vrlo blag, ali ga toliko uplaši da zaglavinja u zraku.

- Nemoj biti tako strog prema njima, galebe Fletcheru! Time što su te protjerali naudili su sami sebi i jednoga će dana i sami to spoznati, jednoga će dana i sami vidjeti ono što ti sad vidiš. Oprosti im i pomoz da im se otvore oči.

Dva-tri centimetra od njegova desnog krila letio je najsjajniji bijeli galeb na svijetu, klizeći sasvim lako, ne pokrećući nijedno perce, brzinom koju je Fletcher jedva mogao slijediti. Mlada ptica se potpuno zbuni.

- Što se ovo događa? Jesam li lud? Ili mrtav? Što je ovo?

Tih i miran glas ponovo se ispreplete s njegovim mislima, zahtijevajući odgovor.

- Galebe Fletcheru, želiš li letjeti?

- Da, želim letjeti!

- Fletcheru Lynde, je li tvoja želja za letenjem toliko jaka da ćeš oprostiti jatu i da ćeš mu se ponovo vratiti kad naučiš, kako bi i njima pomogao da nauče?

Nije mogao lagati tom čarobnom vještom biću, ma koliko bio ponosan i povrijeđen.

- Želim - reče tiho.

- Dakle, Fletche - nastavi sjajno stvorenje vrlo blagim glasom - počnimo horizontalnim letenjem...